

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Ł. S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 20 lutego 2019 r., sygn. akt VI ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje r.pr. I.G. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem opłaty za pomoc prawną udzieloną powodowi w postępowaniu kasacyjnym, opłata podlega podwyższeniu o kwotę podatku od towarów i usług w stawce należnej od czynności tego rodzaju.**

UZASADNIENIE

Powód Ł. S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 20 lutego 2019 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 16 marca 2017 r. - oddalającego powództwo zgłoszone przez powoda

w pozwie z dnia 3 marca 2016 r. Powód domagał się w nim zasądzenia na swoją rzecz od Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w W. kwoty 500 000 zł tytułem zadośćuczynienia za poniesione krzywdy spowodowane przewlekłością procesową trwającą 11 lat oraz bezpodstawne oskarżenie i skazanie, a tylko z trzech zarzutów uniewinnienie w sprawie karnej prowadzonej przed Sądem Okręgowym w W. sygn. Akt VIII K (...). Powód zarzucił też, że Sąd karny błędnie ustalił okres stosowania wobec niego tymczasowego aresztowania i niewłaściwie zaliczył czas faktycznego pozbawienia wolności na poczet orzeczonej kary.

Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo. Oceniał, że powód nie wykazał wystąpienia szkody ani adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy ewentualną szkodą a działaniem pozwanego. Nie dowiódł też bezprawności działań pozwanego, ani naruszenia swoich dóbr osobistych. Zarzuty dotyczące przewlekłości postępowania Sąd uznał za nieuzasadnione, gdyż postępowanie karne dotyczyło wielu oskarżonych i licznych zarzutów, sprawa była uchylana i kierowana do ponownego rozpoznania, konieczne było więc przeprowadzenie szeregu czynności zmierzających do pełnego wyjaśnienia jej wszelkich okoliczności. Sąd stwierdził, że skarżący niesłusznie podnosił, iż pozwany powinien odpowiadać za szkodę wynikłą z zastosowania względem niego tymczasowego aresztowania, skutkującego niemożnością podjęcia pracy zarobkowej w celu spłaty orzeczonej w innym postępowaniu kary grzywny. Kwestie te były poddane ocenie w postępowaniu karnym, co znalazło wyraz w odpowiednich orzeczeniach sądu karnego. Dochodzenie odszkodowania za szkodę wyrządzoną niezgodnym z prawem orzeczeniem wymaga zaś stwierdzenia we właściwej procedurze jego niezgodności z prawem. Powód nie przedstawił prejudykatu stwierdzającego bezprawność orzeczeń.

Sąd Apelacyjny w (...), do którego odwołał się powód, podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Przychylił się też do oceny, że w postępowaniu karnym, którego przebieg kwestionuje powód, Sąd podejmował decyzje procesowe, jak i merytoryczne, które miały oparcie w przepisach prawa karnego procesowego oraz materialnego. Powód nie wykazał bezprawności działania tego Sądu, ani też doznanej przez siebie krzywdy.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania - art. 379 pkt 5 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c. w zw. z art. 217 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. Podniósł też naruszenie prawa materialnego - art. 448 k.c. w zw. z 417 k.c. stosowane z uwzględnieniem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczącego art. 6 ust. 1 i art. 41 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) oraz art. 23 k.c. i 448 k.c.

We wnioskach domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością, tj. „postępowania przed sądem rejonowym poczynając od rozprawy w dniu 9 lutego 2017 r.” i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji z pozostawieniem mu rozstrzygnięcie o kosztach procesu za obie instancje; ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu albo też wydania orzeczenia co do istoty sprawy przez Sąd Najwyższy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę rozpoznania jego

skargi wystąpieniem przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to znaczy ujawnieniem się w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego zakresu rozpoznania sprawy o przewlekłość innego postępowania, w tym dopuszczenia dowodu z akt postępowania, któremu przewlekłość została zarzucona, jak i zakres koniecznego działania sądu z urzędu w takiej sprawie, w szczególności, czy sąd powinien zbadać akta sprawy, której przewlekłość się zarzuca pod kątem stwierdzenia, czy do przewlekłości doszło w sytuacji dopuszczenia dowodu z akt sprawy i niewskazania przez powoda konkretnych naruszeń, które do przewlekłości doprowadziły?

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Wskazane przez skarżącego zagadnienie nie może być uznane za istotne zagadnienie prawne z uwagi na fakt, iż sygnalizowana przez skarżącego kwestia była już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. Przepisy procedury cywilnej nie przewidują dowodu z akt sprawy karnej. Możliwe jest jedynie dopuszczenie w charakterze dowodu określonych dokumentów zawartych w aktach innej sprawy, bowiem art. 244 i następne k.p.c. przewidują tylko dowody z dokumentów, a nie dowód z akt innej sprawy. Bez naruszenia zasady bezpośredniości przewidzianej w art. 235 k.p.c., możliwe jest jedynie dopuszczenie dowodu z poszczególnych, ściśle określonych dokumentów, a jeżeli mają to być protokoły zeznań świadków przesłuchanych w innej sprawie, to tylko pod warunkiem, że żadna ze stron nie zażądała przeprowadzenia tych dowodów przed sądem orzekającym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2008 r., III CSK 344/07, niepubl., Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1966 r., I CR 364/65, Biul. SN 1966 r. Nr 7-8, poz. 99, z dnia 10 listopada 1966 r., II PK 269/66, NP 1967,

Nr 6, z dnia 13 marca 1969 r., II PR 13/69, z dnia 28 września 1971 r., II CR 385/71, z dnia 14 stycznia 1997 r., I CKN 42/96, OSNC 1997, Nr 5, poz. 62, z dnia 2 lutego 2006 r., II CK 401/05 oraz z dnia 12 maja 2006 r., V CSK 59/06). Zakres niezbędnych dokumentów może być jednak w przypadku zarzutu przewlekłości określony przez sprecyzowanie rodzaju czynności podejmowanych w określonym przedziale czasowym, co do których strona twierdzi, że były wykonywane przewlekłe, oczywiste jest bowiem, że wówczas niezbędne jest przeprowadzenie kompleksowej oceny wszystkich dokumentów potwierdzających podejmowane czynności także w ich wzajemnym powiązaniu czasowym i staranności realizacji. W rozpatrywanej sprawie jednak niewątpliwie Sądy w taki właśnie sposób pojmowały swoje obowiązki, o czym świadczy przeprowadzenie przez Sąd Okręgowy dowodu z akt spraw karnych, co w tym wypadku oznacza objęciem dowodem wszystkich dokumentów zawartych w tych aktach, które dotyczą zarzucanej przewlekłości i doprowadziły Sądy do stwierdzenia, że długotrwałość postępowania wynikała z wieloosobowości i stopnia komplikacji sprawy oraz jej uchylenia i ponownego rozpoznawania. Ponadto powód - co wskazywały obydwie Sądy - nawet po zapoznaniu się z odpowiedzią na pozew nie powołał żadnych skonkretyzowanych zarzutów pod adresem Sądów karnych, poza wskazaniem na czas trwania postępowania karnego (11 lat). Dopiero w apelacji wskazał na długotrwałość sporządzania uzasadnień, nie wyjaśniając jednak dlaczego nie uczynił tego wcześniej. W konsekwencji nie powołał na właściwym etapie postępowania okoliczności faktycznych, które mogłyby świadczyć o nieuzasadnionej przewlekłości, spełniającej kryteria bezprawnego zaniechania.

Odnieść się też należy do zarzutu nieważności postępowania z uwagi na pozbawienie powoda możliwości obrony jego interesów w toku postępowania.

Charakter niniejszej sprawy, która dotyczyła postępowania karnego toczącego się w obecności powoda przez 11 lat, nie był tego rodzaju, by powód - szybko i w sposób zborny reagujący na pisma sądu i strony przeciwnej - nie mógł jej prowadzić osobiście w formie korespondencyjnej. Istniała też możliwość udostępnienia powodowi akt sprawy do przejrzenia w zakładzie karnym. Powód jednak nie zgłaszał takiej potrzeby w toku postępowania. W tych okolicznościach

nie zachodziły podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania tylko z uwagi na to, że powód nie uczestniczył osobiście w rozprawach.

W konsekwencji wskazane przez skarżącego podstawy przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wystąpiły. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. oraz w zw. z § 2 pkt 7 w zw. Z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800). Opłata należna radcy prawnemu świadczącemu powodowi pomoc prawną z urzędu określona została na podstawie § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3 oraz § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 68).